

Наталія Черняк

доцент кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ПРАВООХОРОННІЙ СФЕРІ

Питання гендерної рівності було важливим для всіх країн у різний час. Але на кожному етапі історичного розвитку його гострота і характер мали свої особливості. На сучасному етапі розвитку суспільства у питанні гендерної рівності відбуваються принципові фундаментальні зміни. Досить важко уявити сферу економіки, культури, науки та соціальної сфери без діяльності жінок. Жінки все більше опановують професії, які історично вважалися суто чоловічими. Не є виключенням і здійснення правосуддя жінками та їх служба в правоохоронних органах.

Україна, як і всі цивілізовані держави, активно проводить гендерну політику, засновану на загально визначених міжнародних нормах, закріплених у Загальній декларації прав людини, Конвенції про політичні права жінок, Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та інші інструменти. Наша держава поділяє принципи ООН та розуміння гендерної рівності як необхідної умови досягнення сталого розвитку країни, створення умов для повноцінного розвитку людського потенціалу [1].

Сучасна державна політика України спрямована на досягнення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків у суспільстві, що є необхідним для уникнення всіх форм дискримінації та реалізації кожної особистості незалежно від віку та статі, соціальних чи політичних передумов. Створення дієвих механізмів у досягненні гендерної рівності та ефективного управління гендерними процесами з боку держави сприятиме підвищенню конкуренції на ринку праці, що забезпечить економічний розвиток держави та збільшить її інтелектуальний потенціал [2, С. 142].

Слід зазначити, відповідно до ч. 1 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» гендерна рівність регламентується як рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства [3].

Ключовим аспектом цього нормативно-правового акту є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України.

Структурними елементами гендерної рівності виступають, зокрема:

по-перше, формальна рівність (закріплена законодавчо);

по-друге, рівність можливостей (надання певної законодавчо закріпленої переваги певній соціально-демографічній групі для створення однакових з іншими групами умов на старті);

по-третє, рівність результату (цілеспрямоване забезпечення ліквідації для конкуруючих сторін перешкод, які можуть бути зумовлені попередньою дискримінацією).

При цьому, гендерні стереотипи у правоохоронній сфері не дозволяють жінкам проявити свій професіоналізм та реалізувати свій потенціал. Представництва жінок у правоохоронній системі вимагає детального вивчення, оскільки воно є показником участі жінок у прийнятті рішень [3].

Окрім того, істотною перешкодою забезпечення гендерної рівності у правоохоронній сфері залишається наявність упереджених ідей щодо соціальної ролі жінки в суспільстві. Досягнення гендерної рівності можливе лише у випадку подолання існуючих стереотипів шляхом активної співпраці із ЗМІ та вироблення якісно нового інструментарію протидії гендерній дискримінації у правоохоронній сфері, базуючись при цьому на досвіді міжнародно-правової практики.

Також, слід погодитись з думкою науковців, зокрема, Гудзь Т.І. та Філіпською Н.О., які зазначають, що проблемними залишаються наступні аспекти професійної діяльності жінок-поліцейських, а саме:

- проблеми, що виникають через необхідність поєднання служби із домашніми обов'язками;
- протиріччя між інтересами державної служби та репродуктивною функцією жінок;
- дискусійність позитивного впливу психофізіологічних особливостей жінок на якість виконання ними професійних обов'язків (зокрема: більш високий рівень емоційності, самокритичності та комунікабельності; розвиненість інтуїції, емпатії; більш високий рівень виконавчої дисципліни; більша схильність до робочих стресів; менша залежність від шкідливих звичок (алкоголь, куріння); менша фізична сила; більш низький рівень агресивності);
- розрив, що існує між декларацією рівних можливостей та реальним рівнем дискримінації жінок;
- наявність проблеми сексуальних домагань на робочому місці;
- проблема адаптації до умов роботи у чоловічому середовищі;
- проблемні питання у сфері соціальної та правової захищеності жінок [4, С. 16].

Як бачимо, ситуація гендерної рівності в Україні, в тому числі і в правоохоронній сфері, є досить неоднозначною. Безперечно, правоохоронній системі потрібний час, інформаційні та інші ресурси для усвідомлення та подальшого впровадження принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Таким чином, враховуючи, що правоохоронні органи відіграють унікальну роль у забезпеченні захисту прав і свобод людини, боротьбі зі злочинністю, демократичному розвитку держави та є гарантом стабільності соціальних відносин, досягнення гендерної рівності в цьому області вимагає першочергової уваги громадськості суспільства. Так, «Українська асоціація представниць правоохоронних органів» є одним із загальнонаціональних механізмів забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків у правоохоронних органах, в рамках процесу запровадження комплексного гендерного підходу» [5].

1. Грицай І.О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності теорія та практика. / Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – Дніпро, 2018. – 121 с.
2. Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу / за ред. Е.М.Лібанової. К.: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи НАН України, 2012. 404 с. URL: https://idss.org.ua/monografii/nerivnist_2012.pdf (дата звернення 11.05.2021)
3. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 08.09.2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> (дата звернення 11.05.2021)
4. Гудзь Т.І., Філіпська Н.О. Гендерна рівність як основа демократичного суспільства. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Конституційне право». Харківський національний університет внутрішніх справ. Х.: 2020. С. 16
5. Гендерна рівність у судовій сфері: Міжнародний центр перспективних досліджень URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/genderna_r_vn_st_u_sudov_y_sfer_.pdf (дата звернення 11.05.2021)

Наталія Черняк

доцент кафедри
кримінального процесу
кандидат юридичних наук, доцент

Альона Кравченко

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРИНЦИП ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

В наш час постає дуже важливим питання, щодо гендерної рівності в усіх країнах світу, яке на кожному етапі історичного розвитку загострюється, а його характер має свої особливості. На сучасному етапі розвитку суспільства у питанні гендерної рівності відбуваються докорінні принципові зміни. Сьогодні важко уявити без діяльності жінок у сфері економіки, культури, науки, соціальної сфері. Жінки все дедалі більше опановують професії, які історично вважалися суто чоловічими. Не є виключенням і служба жінок в органах Національної поліції України [1, с. 42].